ABSZTRAKTFÜZET

XXVI. SZOKOE Nemzetközi Szaknyelvi Konferencia

2026. október 16–17.

(Az absztraktfüzet az előadók programban szereplő nevének alfabetikus sorrendjében tartalmazza az előadások kivonatát)

PLENÁRIS ELŐADÁSOK

Héder Mihály
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Filozófia és Tudománytörténet Tanszék
Az MI hatása az oktatásra és az oktatói szerepre

A mesterséges intelligencia megjelenése az oktatásban nem pusztán új eszközök használatát vagy az oktatási módszerek átalakítását teszi szükségessé, hanem arra is késztet, hogy újragondoljuk az oktatás alapvető célját. Az előadás ezt a kérdést két irányból közelíti meg. A munkaerőpiac szempontjából azt vizsgálja, milyen tudásra és képességekre lesz szükség egy olyan világban, amelyben egyre több feladatot képesek gépek elvégezni. A felvilágosodás emberképe felől nézve ugyanakkor egy ennél alapvetőbb kérdés merül fel: milyen képességeket tartunk az emberi műveltség és autonómia részének akkor is, ha ezekben a gépek már jobbak nálunk? Az előadás e két szempont mentén keresi az MI korának oktatási céljait és az ezekből következő oktatói szerepet. Végleges válaszok helyett a probléma értelmezéséhez és a lehetséges válaszok kialakításához kíván kiindulópontokat adni.

Lengyelné Molnár Tünde – Racsko Réka
Eszterházy Károly Katolikus Egyetem
Humáninformatika Tanszék
Mennyire állnak készen a tanárok az MI-re? Technológiai felkészültség, bevezetési hajlandóság és MI-műveltség hazai empirikus vizsgálata

A generatív mesterséges intelligencia gyors térnyerése új kérdést helyez az oktatás középpontjába: mennyire állnak készen a pedagógusok arra, hogy az MI-t tudatosan, kritikusan és felelősen építsék be szakmai gyakorlatukba? Az MI ugyanis nem egyszerűen egy újabb digitális eszköz. Használata technológiai nyitottságot és alkalmazkodási hajlandóságot kíván, ugyanakkor olyan MI-specifikus műveltséget is feltételez, amely túlmutat az általános digitális kompetencián.

Előadásunk egy 1001, köznevelésben dolgozó pedagógus bevonásával végzett hazai empirikus vizsgálatra épül, és a technológiai felkészültség, a technológiaadaptációs hajlandóság, a digitális kompetencia és az MI-műveltség kapcsolatát vizsgálja. Az eredmények egy alapvetően technológianyitott pedagógustársadalom képét rajzolják ki, amelyben ugyanakkor továbbra is jelen van a technológiával kapcsolatos bizonytalanság és sérülékenység. Fontos eredmény, hogy a pedagógusok MI-műveltsége nem tekinthető egységesen alacsonynak, és szorosan kapcsolódik a tágabb technológiai beállítódásokhoz és a digitális kompetenciához.

Mindez arra utal, hogy az MI-re való pedagógusi felkészültség nem ragadható meg egyetlen kompetenciával vagy attitűddel. A valódi kérdés ezért nem egyszerűen az, hogy készen állnak-e a tanárok az MI-re, hanem az, hogy miben áll ez a készenlét, és hogyan alakítható egyéni nyitottságból tudatos, pedagógiailag megalapozott gyakorlat.

Az eredmények alapján a pedagógusok MI-re való felkészítését érdemes túlvinni az eszközhasználati képzéseken: az MI-műveltség fejlesztését a digitális kompetenciával, a

technológiai felkészültséggel, az intézményi támogatással és a felelős használat pedagógiai kereteivel együtt szükséges kezelni.

SZEKCIÓELŐADÁSOK

Albert Ágnes – Csizér Kata – Tartsay Németh Nóra – Wind Attila – Katona László
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar
Angol-Amerikai Intézet
Angol Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék

Az angol tudományos nyelv autonóm tanulásának és használatának meghatározó tényezői a felsőoktatásban

A felsőoktatás nemzetköziesedésével és az angol nyelv tudományos kommunikációban betöltött szerepének erősödésével egyre nagyobb jelentőséget kap az angol nyelv tudományos célú használatának (English for Academic Purposes, EAP) oktatása. Mivel napjainkban az akadémiai angol hatékony alkalmazása elengedhetetlen a sikeres tanulmányi előmenetelhez és a későbbi szakmai karrierhez, kutatásunk célja az volt, hogy feltárjuk, milyen tényezők segítik a hallgatókat az angol, mint tudományos nyelv autonóm tanulásban és használatában. Kérdőíves vizsgálatunkban az egyik legnagyobb magyar egyetem egyik karán tanuló 203 hallgató vett részt. Elemzésünk célja annak feltárása volt, hogy az EAP iránti attitűdök, az EAP észlelt fontossága és az angol nyelv tudományos célú használatával kapcsolatos énhatékonyság milyen összefüggésben állnak az EAP autonóm használatával és az autonóm EAP tanulási gyakorlatokkal. Eredményeink szerint a pozitív attitűdök önmagukban nem járulnak hozzá sem az EAP gyakoribb használatához, sem a nagyobb autonómiához. Ugyanakkor az EAP jelentőségének felismerése és az erősebb észlelt énhatékonyság pozitívan befolyásolják mind az egyetemi környezetben történő EAP használatot, mind az EAP autonóm tanulását. Az EAP autonóm használatát mérő skála a statisztikai mutatók szerint nem bizonyult teljesen megbízhatónak, ami vagy mérési módszertani problémára vagy az egyetemen kívüli EAP-használat korlátozott jelentőségére utalhat a vizsgált mintában.
Kulcsszavak: English for Academic Purposes (EAP), autonómia, énhatékonyság, attitűdök, EAP észlelt fontossága

Asztalos-Zsembery Eszter
Szegedi Tudományegyetem
Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Kar
Orvosi Szaknyelvi Kommunikációs és Fordítóképző Csoport

Teaching Academic Medical Literacy in the Age of Generative AI: Curriculum Mapping, Redesign and the Changing Role of the Medical English Teacher

Generative artificial intelligence can perform several tasks traditionally associated with Medical English education, including terminology explanation, translation, summary writing, and linguistic revision. This development raises questions not only about individual classroom activities but also about the distribution of complementary language competences across the curriculum. The study examines nine distinct pedagogical profiles through the analysis of parallel Medical English course descriptions at a Hungarian medical university. These profiles focus on scientific and clinical text processing, terminology and reading, patient-centred communication, oral debate and presentation, examination preparation, and interpreting. Using

qualitative document analysis, the stated aims, learning outcomes, course content, and assessment practices are analysed through a literature-based framework covering linguistic, communicative, genre, scientific, critical, information, ethical, and AI literacy. The study investigates which dimensions are explicitly taught and assessed, how they are distributed across the course profiles, and where responsible AI use may be incorporated without weakening existing communicative or examination-related objectives. The resulting curriculum map informs the redesign of selected reading and text-processing activities and highlights the expanding role of the Medical English teacher in facilitating genre awareness, critical reading, source verification, and responsible use of AI.
Keywords: Academic Medical Literacy; English for Medical Purposes (EMP); Curriculum Mapping; Medical English Teacher; Generative Artificial Intelligence

Bajzát Tünde
Miskolci Egyetem
Idegennyelvi Oktatási Központ
Grafikonleírás az MI korában – A tanári szerep változása hallgatói és MI által készített szövegek tükrében

A mesterséges intelligencia egyre szélesebb körben történő elterjedése új helyzet elé állítja az oktatókat és a szaknyelvoktatókat egyaránt, mivel olyan szövegtípusok esetében is képes önálló szövegalkotásra, amelyek korábban a nyelvórai fejlesztés és értékelés fontos részét képezték. Ezért felmerül a kérdés, hogy ha a mesterséges intelligencia képes egy szakszerűnek tűnő grafikonleírás létrehozására, hogyan változik a szaknyelvoktató szerepe az oktatásban. Kutatásom célja az volt, hogy összehasonlítsa a szaknyelvi órán hallgatók által készített grafikonleírásokat az ugyanazon feladat alapján mesterséges intelligenciával generált szövegekkel. A kutatás során kvalitatív és kvantitatív tartalom- és hibaelemzést alkalmaztam. Egy gazdasági és egy műszaki szaknyelvi egyetemi kurzus hallgatói által készített 32 grafikonleírást elemeztem, és hasonlítottam össze a mesterséges intelligenciával generált szövegekkel. A vizsgálat célja nem annak eldöntése, hogy a hallgatói vagy az MI által létrehozott szövegek jobbak-e, hanem annak feltárása, hogy a két szövegcsoport összehasonlítása milyen tanulságokkal szolgál a grafikonleírás tanítására nézve. Az előadás bemutatja a grafikonleírások legjellemzőbb hibáit, különös tekintettel a nyelvtani, helyesírási, terminológiai és regiszterbeli problémákra, valamint az adatértelmezés, a szövegkohézió és a szövegszerkezet kérdéseire. A kapott eredmények rávilágítanak arra, hogy az MI megjelenése milyen hangsúlyeltolódást hozhat a tanári munkában: mely készségek fejlesztése válik hangsúlyosabbá, és hogyan kerülhet előtérbe a nyelvi forma mellett az adatértelmezés, a kritikai gondolkodás, az önálló döntéshozatal, és az MI által generált szövegek kritikus használata. Az előadás amellett érvel, hogy a generatív MI nem egyszerűen újabb eszközt jelent a szaknyelvoktatásban, hanem a tanári szerep újragondolását is szükségessé teszi: a tanár egyre inkább a tanulási folyamat tervezőjeként és az MI kritikus használatának közvetítőjeként jelenhet meg.

Bakti Mária
Szegedi Tudományegyetem
Juhász Gyula Pedagógusképző Kar
Modern Nyelvek és Kultúrák Tanszék

A tolmács mint aktív szövegalkotó. Angolról magyarra blattolt és konszekutívan tolmácsolt célnyelvi szövegek elemzése a grammatikai kohéziós eszközök használatának tükrében

A konszekutív tolmácsolási és blattolási feladat során a tolmács számos szerepben megjelenhet a nyelvi közvetítői szerepen túl: lehet a diskurzus aktív irányítója vagy kapuőr (gatekeeper), illetve aktív szövegalkotó. Előadásom célja egy longitudinális kutatás részeredményeinek bemutatása. A longitudinális kutatásban négy tolmácshallgató vett részt, az SZTE négy féléves fordító- és tolmácsmesterképzésének hallgatói. A képzés második, harmadik és negyedik félévének végén rögzítettem a hallgatók angolról magyarra (C–A nyelvi irányban) blattolt és konszekutívan tolmácsolt célnyelvi szövegeit. A rögzített célnyelvi szövegek átirataiban vizsgáltam a hallgatók által használt grammatikai kohéziós eszközöket, Károly (2014) taxonómiája alapján. Az elemzés során a következő kérdésekre kerestem választ:

1) A forrásnyelvi grammatikai kohéziós eszközök mekkora hányada marad meg a célnyelvi szövegekben?
2) Hogyan változik a grammatikai kohéziós eszközök előfordulási gyakorisága a képzés különböző szakaszaiban rögzített hallgatói célnyelvi szövegekben?
3) Milyen különbségek vannak a grammatikai kohéziós eszközök használatában a két vizsgált tolmácsolási munkamódban rögzített célnyelvi szövegek és a tolmácshallgatók spontán beszéde között? Eredményeim azt mutatják, hogy a tolmácsok a blattolás és a konszekutív tolmácsolás során is erősítik a célnyelvi kohéziós kötéseket, azaz aktív szövegalkotónak tekinthetőek.
Kulcsszavak blattolás, konszekutív tolmácsolás, longitudinális vizsgálat, grammatikai kohézió, tolmácshallgatók

Bánhegyi Mátyás[1], Nagy Judit[2], Fajt Balázs[3]
[1]: Károli Gáspár Református Egyetem
Gazdaságtudományi, Egészségtudományi és Szociális Kar
Gazdaságelméleti és Módszertani Tanszék
[2]: Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
Anglisztika Intézet
Angol Nyelvészeti Tanszék
[3]: Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem
Idegennyelvi és Nyelvvizsgaközpont

Egyetemi hallgatók tanulási motivációjának hatása a plagizálásra: egy dél-koreai és egy magyar minta összehasonlítása

Dél-koreai és magyar egyetemisták vonatkozásában alig van információnk arról, hogy a tanulási motiváció hogyan hat a hallgatói munkát könnyítő, etikátlan gyakorlatokra. Erre tekintettel kutatásunkban a tanulási motiváció plagizálásra gyakorolt hatását vizsgáltuk. Annak érdekében, hogy feltárjuk a tanulási motiváció és a plagizálás közötti kapcsolatot magyarországi felsőoktatási intézmények nemzetközi és belföldi hallgatói mintái segítségével, a jelen kutatás koreai cserehallgatók és magyar hallgatók tanulási motivációját és plágiummal

kapcsolatos attitűdjeit vizsgálta. Két kérdőív – Kotera, Conway és Green (2023) egyetemi hallgatók tanulási motivációs kérdőíve, valamint Howard et al. (2014) plagizálásról szóló kérdőíve – segítségével kvantitatív kutatás keretében gyűjtöttünk adatokat a hallgatók tanulási motivációjáról és plágiummal kapcsolatos attitűdjeiről egyetemi tanulmányaik kontextusában.

A hallgatók tanulási motivációja terén 7 tényező (belső motiváció a tudás elsajátítására; belső motiváció a teljesítmény és kompetencia elérésére; belső motiváció az ingerek megtapasztalására; azonosított szabályozás; introjektált szabályozás; külső szabályozás; amotiváció) mentén, valamint a hallgatók plágium iránti attitűdjeiről három tényező (a plágiumot súlyosbító körülmények, a plágium igazolása, valamint a súlyosság és a büntetés) mentén gyűjtöttünk adatokat. Eredményeink egyértelmű különbségeket mutattak a magyar és a koreai hallgatók között a plágiumhoz kapcsolódó vizsgált területeken. Ezenkívül a motiváció és a plágium közötti összefüggések mintázata is eltért a két csoportban. Ugyanakkor nem mutatkozott különbség a két ország között abban, hogy a tanulási motiváció előrejelzi-e a plágiumra való hajlamot. Kizárólag a motiválatlanság bizonyult szignifikáns előrejelzőnek a plágium tekintetében, ami a plágiummal kapcsolatos attitűdök alakulásában a környezeti és oktatási tényezők kiemelt szerepét jelzi.

Kulcsszavak: plágium, tanulási motiváció, kulturális különbségek, koreai egyetemi hallgatók, magyar egyetemi hallgatók

Bánki Tímea
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Idegen Nyelvi Központ

Fókuszcsoporttól a kérdőívig: egy spanyol nyelvi motivációs kutatás pilot szakaszának tanulságai

A felsőoktatásban tanuló hallgatók idegennyelv-választását számos tényező befolyásolja, a spanyol nyelv tanulásának motivációs hátteréről azonban a magyar műszaki felsőoktatásban kevés empirikus adat áll rendelkezésre. Jelen pilot kutatás célja annak feltárása volt, hogy a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem hallgatói milyen okokból választják a spanyol nyelvet, illetve milyen nyelvtanulási attitűdökkel rendelkeznek. A kutatás elméleti hátterét a többnyelvűség és harmadik nyelv elsajátításának modelljei (Hufeisen, 2010), az L2 motivációs elméletek (Dörnyei–Ushioda, 2011), az önmeghatározás-elmélet (Deci–Ryan, 2000), valamint az affektív tényezőkre és nyelvi attitűdökre vonatkozó megközelítések (Krashen; Young) adták. A kutatás első szakaszában 8 fő részvételével fókuszcsoportos interjú készült, amely lehetőséget biztosított a hallgatói vélemények és motivációk mélyebb feltárására. Az interjúk eredményeire építve készült egy kérdőív, amelyet 34 hallgató töltött ki. A pilot vizsgálat az oktatásban is jól használható eredményeken túl arra is rámutatott, hogy a kutatási eszköz több elemében pontosításra és továbbfejlesztésre szorul annak érdekében, hogy a hallgatói motivációkat és attitűdöket pontosabban megértsük. Az előadás a kutatásfejlesztés folyamatára fókuszálva bemutatja a kvalitatív és kvantitatív elővizsgálat tapasztalatait, valamint azokat a módszertani tanulságokat, amelyek egy nagyobb mintás, validált kutatási eszközzel megvalósuló vizsgálat megtervezését segítették.

Kulcsszavak: nyelvtanulási motiváció, hallgatói attitűdök, kérdőívfejlesztés, vegyes módszertan

Baráz Eszter
Eszterházy Károly Katolikus Egyetem
Neveléstudományi Doktori Iskola
A kulturális és interkulturális kompetenciák fejlesztése angolórán egy nemzetközi eTwinning projekt segítségével

A 21. századi oktatás egyik kihívása, hogyan tehető a kulturális örökség és a népszokások közvetítése a tanulók számára élményszerűvé, miközben olyan kompetenciák is fejlődnek, mint az együttműködés, a digitális és az idegen nyelvi kompetencia. Ebben nyújt segítséget az eTwinning, amely olyan autentikus tanulási környezetet teremt, amelyben a tanulók a tantermi környezeten kívül, valódi kommunikációs helyzetekben használhatják az idegen nyelvet és a digitális eszközöket. Az előadás egy olyan nemzetközi eTwinning projekt megvalósítását és tapasztalatait mutatja be, amelyben a tanulók angol nyelven mutatták be lakóhelyüket, hagyományaikat, iskolájukat és gasztronómiájukat, majd online tanórák során partnerországaik diákjaival megosztották és összehasonlították tapasztalataikat. A projektmunka során prezentációkat készítettek, Kahoot! feladatokat oldottak meg, megismerték és véleményezték egymás munkáit, valamint közösen történetet írtak, amelyet e-könyv formájában is létrehoztak. A projekt során a kulturális tartalmak feldolgozása összekapcsolódott az angol nyelv gyakorlati alkalmazásával és a digitális együttműködéssel. A tapasztalatok alapján a tanulók számára motiválóbbá vált a nyelvhasználat, mivel annak közvetlen célja a partnerdiákokkal való kommunikáció és saját környezetük bemutatása volt. A közös tevékenységek emellett lehetőséget adtak a hasonlóságok és különbségek felismerésére, valamint az egymás kultúrája iránti érdeklődés és a kulturális nyitottság erősítésére. Az előadás gyakorlati példákon keresztül szemlélteti, hogyan kapcsolható össze a kulturális és interkulturális kompetenciák fejlesztése az angol nyelv oktatásával egy nemzetközi eTwinning projekt keretében.
Kulcsszavak: projektalapú tanulás, digitális kompetencia, nemzetközi együttműködés, kulturális nevelés, idegen nyelvi kompetencia

Barta Andrea – Varga Éva Katalin
Semmelweis Egyetem
Szaknyelvi Intézet
A képtől a terminusig: vizuális elemek az orvosi terminológia oktatásában

Az orvosi terminológia elsajátításában kulcsfontosságú, hogy a hallgatók a latin és magyar szakkifejezéseket közvetlenül a klinikai valósághoz tudják kapcsolni. Ebben nyújtanak segítséget a tananyagba épített illusztrációk, amelyek elméleti hátterét a kognitív multimédiás tanulási elmélet (CTML) biztosítja, hangsúlyozva a képi és nyelvi információk összehangolt alkalmazásának jelentőségét. Előadásunkban a Semmelweis Egyetem Szaknyelvi Intézetének általános orvos-, fogorvos- és gyógyszerészhallgatók számára készült egyetemi jegyzeteket vizsgáljuk meg. Célunk annak bemutatása, hogy a tananyagunkban alkalmazott anatómiai ábrák, klinikai képek és gyógyszerészeti illusztrációk miként támogatják a szaknyelvi fogalmak rögzülését. A jegyzetek módszeres áttekintése során strukturált tartalomelemzéssel azt vizsgáljuk, hogyan kapcsolódnak a képi elemek az elsajátítandó terminológiához. Az előadásban funkciójuk szerint rendszerezzük a jegyzetekben alkalmazott megoldásokat, és a három kar tananyaga közötti különbségekre reflektálva konkrét jó gyakorlatokat mutatunk be. Összegzésként olyan módszertani szempontokat fogalmazunk meg, amelyek támpontot adnak az oktatóknak a hatékony szaknyelvi illusztrációk kiválasztásához és elrendezéséhez.

Kulcsszavak: orvosi terminológia, szaknyelvoktatás, illusztráció, kognitív multimédiás tanulási elmélet, tananyagfejlesztés

Bocz Zsuzsanna – Kalafatics Zsuzsanna – Szigetváry Nóra – Zsák Helga – Fajt Balázs
Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem
Idegennyelvi és Nyelvvizsgaközpont
A kötelező nyelvtől a szaknyelvig: az orosz nyelv változó szerepe a Porta Lingua huszonöt évében

A rendszerváltást követően az orosz nyelv magyarországi oktatási és társadalmi helyzete alapvetően átalakult: a korábban kötelező idegen nyelvből egyre inkább speciális szakmai célokhoz kapcsolódó nyelvvé vált. Előadásunk azt vizsgálja, hogyan tükröződik ez az átalakulás a Porta Lingua 2002 és 2026 között megjelent tanulmányaiban. A 16 releváns közlemény kvalitatív és leíró statisztikai elemzése alapján jól elkülöníthető fejlődési ív rajzolódik ki. A korai írások elsősorban az orosz nyelv oktatási helyzetével, az üzleti orosz nyelv szerepével és a tananyagfejlesztéssel foglalkoztak, később azonban egyre hangsúlyosabbá váltak a terminológiai és lexikológiai kutatások. Különösen erős kutatási vonulatot alkot a banki és pénzügyi szaknyelv vizsgálata, amelyben a szóalkotás, a kölcsönszavak, az angol nyelvi hatás és a terminológiai változás egyaránt megjelenik. Az elemzés arra is rámutat, hogy az orosz szaknyelv kutatása a folyóiratban viszonylag kevés, de hosszabb távon következetesen működő szerzői és intézményi műhelyhez kapcsolódott.
Kulcsszavak: orosz nyelv; szisztematikus szakirodalmi áttekintés; szaknyelvoktatás; terminológia; gazdasági és pénzügyi szaknyelv

Bocz Zsuzsanna – Kalafatics Zsuzsanna – Szigetváry Nóra – Zsák Helga – Fajt Balázs
Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem
Idegennyelvi és Nyelvvizsgaközpont
Az újlatin nyelvek huszonöt éve a Porta Linguában: kutatási irányok, változások és szakmai műhelyek

A Porta Lingua 2026-ban fennállásának huszonötödik évéhez érkezett, ami lehetőséget kínál annak áttekintésére, hogyan változtak a magyarországi szaknyelvkutatás és szaknyelvoktatás főbb érdeklődési területei az elmúlt negyedszázadban. Jelen előadás az újlatin nyelvekhez, elsősorban a francia, az olasz és a spanyol nyelvhez kapcsolódó tanulmányokat vizsgálja a folyóirat 2002 és 2026 között megjelent köteteiben és évfolyamaiban. Az elemzés leíró statisztikai összesítés és kvalitatív tematikus elemzés segítségével történt. Az eredmények jelentős nyelvi és tematikus különbségeket mutatnak: a francia bizonyult a leggyakrabban vizsgált nyelvnek, ezt az olasz, majd a spanyol követte. A legmeghatározóbb kutatási területeket a terminológia, lexikológia és lexikográfia, valamint a szaknyelvoktatás, módszertan és tananyagfejlesztés jelentette; mellettük a fordítás és tolmácsolás, a diskurzuselemzés és az interkulturális kommunikáció is jelentős szerepet kapott. Az időbeli elemzés ugyanakkor egyértelmű hangsúlyeltolódásokat jelez: a korai terminológiai és tananyagfejlesztési fókuszt később a fordítási és diskurzuselemzési kutatások erősödése, majd a szakmai területek további differenciálódása követte. A legújabb publikációkban már a startupterminológia, a munkaerőpiaci készségek és a mesterséges intelligenciával támogatott szaknyelvoktatás is megjelenik.

Kulcsszavak: szaknyelvkutatás, újlatin nyelvek, Porta Lingua, szisztematikus szakirodalmi áttekintés, terminológia

Cseppentő Krisztina
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
Germanisztika Intézet
Német Nyelvű Irodalmak Tanszék
Szaknyelv és kultúra között: mit közvetít a fordító az MI korában?

A szaknyelvi fordítás nem pusztán terminusok és információk nyelvi átvitelét jelenti: a fordító egyúttal szakmai, intézményi és kulturális konvenciókat is közvetít. A generatív mesterséges intelligencia térnyerése új megvilágításba helyezi ezt a közvetítői szerepet, hiszen a nagy nyelvi modellek rövid idő alatt képesek nyelvileg koherens és terminológiailag sokszor meggyőző szakmai szövegek létrehozására. Kérdés azonban, hogy a fordítás során közvetített diskurzív és kulturális jelentések mennyiben jelennek meg a gépi fordításban. Az előadás a szaknyelvi fordítást kultúraközvetítő és diskurzusközvetítő tevékenységként közelíti meg. Rövid német–magyar és holland–magyar szaknyelvi szövegrészletek összehasonlító elemzésén keresztül vizsgálja, hogy a generatív MI által létrehozott fordítások miként kezelik a szakmai kommunikációra jellemző terminológiát, regisztert, műfaji és intézményi konvenciókat, valamint a szövegben megjelenő szerepeket és viszonyokat. A diskurzuselemző megközelítés lehetővé teszi annak feltárását, hogy a fordítás során nemcsak szavak és mondatok, hanem bizonyos szakmai és kulturális mintázatok is áthelyeződnek egyik nyelvi közegből a másikba. Az előadás amellett érvel, hogy a generatív MI korában a fordító szakmai jelentősége nem kizárólag a célnyelvi szöveg létrehozásában, hanem annak kritikai értelmezésében és kulturális-diskurzív megfelelőségének megítélésében ragadható meg.
Kulcsszavak: szaknyelvi fordítás; kultúraközvetítés; diskurzuselemzés; generatív MI; szakmai kommunikáció

Dobos Csilla
Miskolci Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
Modern Filológiai Intézet
Alkalmazott Nyelvészeti és Fordítástudományi Tanszék
A tudományos szemlék jelentősége a tudásmegosztásban

A tudományos és szakmai kommunikációs teret napjainkban az információ mennyiségének nagymértékű növekedése, a rendkívül gyors információáramlás és a digitális kommunikációs csatornák térnyerése jellemzi. Ebben a kommunikációs környezetben felértékelődik azoknak a szövegtípusoknak a jelentősége, amelyek könnyebbé teszik a tudományos és szakmai információ közvetítését, értékelését és szelektálását. Az előadás a szemle műfajának a szakmai tudásmegosztásban betöltött szerepét vizsgálja, különös tekintettel arra, hogy a szemlék miként járulnak hozzá a nagy mennyiségű információ értékeléséhez és a befogadó számára releváns információ kiválasztásához. A kutatás célja a szemle műfaji sajátosságainak a feltárása, valamint annak vizsgálata, hogy a szemlék milyen tudományos közvetítő szerepet töltenek be

napjainkban az információ szelektálásában, értékelésében, rendszerezésében, valamint a befogadó érdeklődésének a felkeltésében.
A vizsgálat összehasonlító szövegelemzésre épül, a korpuszt az eLitMed **(**https://elitmed.hu/**)** hiteles, szerkesztett és szakmailag ellenőrzött digitális szakmai kommunikációs platformon megjelenő, egészségtudománnyal foglalkozó szemlék (SZEMLE eLitMed) alkotják. Az eredmények alapján megállapítható, hogy a szemle mint sajátos szakmai műfaj szerves kapcsolatot hoz létre a tudományos mű eredeti szerzője, a szöveg, a szemléző (a szemlét író szerző) és a feltételezett szakmai közönség között a tudományos kommunikációs térben. Alapvető szerkezeti és retorikai sajátosságai alapján a szemle – mint intralingvális fordítás útján létrejövő másodlagos szöveg – napjainkban a tudományos-szakmai diskurzus alakításában kiemelt és meghatározó szerepet játszó, értelmező, szelektáló, kontextualizáló, információ közvetítő műfaj.
Kulcsszavak: tudásmegosztás, szakmai információ, szemle, szemlézés, intralingvális fordítás

Doró Katalin
Szegedi Tudományegyetem
Angoltanár-képző és Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék
Szerzőség, elvárások és értékelés: oktatói percepciók ChatGPT-vel generált reflektív szövegek kapcsán

A hallgatók mesterséges intelligencia használata az oktatásban egyre nagyobb jelentőségű kérdés, amelyet nem csupán a szabályok és irányelvek határoznak meg, hanem az is, hogy az oktatók mennyire képesek felismerni a hallgatók MI-használatát olyan esetben, amikor az nem feltételezett és megengedett. A szerzőség megállapítása nem egyszerű technikai vagy nyelvi kérdés, azt erősen befolyásolják az oktatók előzetes elvárásai és tapasztalatai is a hallgatókkal és az MI-vel kapcsolatban. A jelen percepciós kutatás egyetemi oktatók döntéseinek helyességét, válaszaik magabiztosságát és döntéseik okait vizsgálja néhány mondatos angol nyelvű reflektív szövegek kapcsán. A kutatás most bemutatott részletében a résztvevők a ChatGPT segítségével létrehozott, hallgatói munkákra hasonlító szövegeket értékeltek. Az eredmények azt mutatják, hogy a generált szövegek felismerése sokaknak nehéz feladat, a kevéssé gyakorlott szemet az MI könnyedén félrevezette. A helyességi arány szövegekről függően 92 és 16% között mozgott. A korábbi percepciós kutatásokkal összhangban megállapítható, hogy többféle szempont (pl. helyesírás, központozás, stílus, szókincs, vélt vagy elvárt nyelvi és szakmai tudás) is játszott szerepet. A kutatás kvalitatív része lehetőséget ad arra, hogy mélyebb betekintést nyerjünk az oktatók gondolkodásmódjába és az értékelési folyamat komplexitásába. Az oktatók tudatossága a hallgatók MI-használatának felismerésében hozzájárulhat a megfelelő pedagógiai stratégiák kialakításához, amelyek segítik az etikus és hatékony MI-integrációt az oktatásban. *Kulcsszavak: mesterséges intelligencia, MI-integráció, generált szövegek, szerzőség, oktatói tudatosság*

Einhorn Ágnes
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Idegen Nyelvi Központ
Nyelvtanítási célok és tartalmak a szaknyelvoktatásban

A szaknyelvoktatás konkrét megvalósulása szempontjából nagy jelentősége van annak, hogy az egyes tantárgyakhoz milyen tanulási eredményeket rendelünk, ezek pedig meghatározzák a tanulási tartalmakat és az alkalmazott módszereket. A tanulási eredmények meghatározása összefügg az idegennyelv-tudásról alkotott aktuálisan érvényes modellekkel, illetve a szaknyelvoktatás fogalmának és céljának elvi értelmezésével. Az előadásban először példák alapján azzal foglalkozom, hogy a nyelvtudásról és a szaknyelvoktatásról alkotott elméleti modellek hogyan határozzák meg a szaknyelvoktatás célját és tartalmát. Az ezredforduló óta ebben a tekintetben elvi síkon nagy egységesség figyelhető meg a KER szabályozó szerepe miatt, ám a (szak)nyelvoktatás konkrét megvalósulásában különbségek figyelhetők meg. Majd adok egy lehetséges elméleti keretet egy moduláris rendszerű felsőoktatási szaknyelvoktatás megvalósításához, különös tekintettel a tanulási eredmények és a tanulási tartalmak meghatározására. Végül azzal foglalkozom, hogy az MI megjelenése hogyan befolyásolhatja ezt a területet. Az MI hatása két irányból közelíthető meg: egyrészt feltételezhető, hogy az érvényes nyelvtudási modellek alapvető kompetenciaterületei közül egyes elemekre az MI megjelenése miatt nem lesz szükség, másrészt az MI használata miatt új ismeretekkel vagy készségekkel kell kiegészíteni a tanítási célokat és tartalmakat. Összegezve: a nyelvoktatás és a szaknyelvoktatás tartalmi tervezése jelentősen változott az elmúlt évtizedekben, és az MI megjelenése további alkalmazkodást igényel.
Kulcsszavak: szaknyelvoktatás, tanulási eredmények, tananyag-fejlesztés, idegennyelv-tudási modellek, tantárgyi rendszerek

Fajt Balázs
Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem
Idegennyelvi és Nyelvvizsgaközpont
Témák, trendek, hangsúlyok: A Hungarológiai Évkönyv és a THL2 publikációinak tematikus vizsgálata

Jelen előadás két, a magyar nyelvvel, kultúrával és nyelvoktatással foglalkozó szakfolyóirat, a Hungarológiai Évkönyv és a THL2 publikációs és tematikus profiljának vizsgálatát mutatja be. Az elemzés célja annak feltárása, hogy miként változtak a két folyóiratban megjelenő kutatási és szakmai témák az elmúlt huszonöt évben, illetve milyen hasonlóságok és különbségek figyelhetők meg a két folyóirat profiljában. Az elemzés egyrészt a publikációs aktivitás időbeli változását, másrészt a tematikus hangsúlyok alakulását, harmadrészt pedig a két folyóirat közös, 2005-2023 közötti időszakának összehasonlítását vizsgálja. Az előzetes eredmények szerint a korpusz két legnagyobb tematikus területét a nyelvleírás és nyelvhasználat, valamint a nyelvpedagógia, tanulás, mérés és technológia alkotja. Ugyanakkor a tematikus profil jelentősen változott az egyes időszakok között: a különböző időszakokban eltérő hangsúlyt kaptak a nyelvpedagógiai, nyelvészeti, kulturális, intézményi, illetve többnyelvűségi és migrációs témák. A két folyóirat tematikus profilja között szintén különbség mutatkozott: a hungarológiai intézményekkel és oktatási színterekkel foglalkozó publikációk aránya eltért, ami részben a folyóiratok eltérő profiljával magyarázható.

Kulcsszavak: longitudinális elemzés; tematikus elemzés; magyar mint idegen nyelv; hungarológia; szakfolyóirat-elemzés
A kutatás a Magyar Tudományos Akadémia Bolyai János Kutatási Ösztöndíja támogatásával készült.

Gerdei Zsófia Réka
Pécsi Tudományegyetem, Általános Orvostudományi Kar, Egészségügyi Nyelvi és Kommunikációs Intézet
Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar, Interdiszciplináris Doktori Iskola

Ókori források és modern technológia: MI-támogatott görög–latin párhuzamos szövegek az orvosi szaknyelvoktatásban

Az orvosi szaknyelvoktatás napjainkban a görög–latin terminológia elsajátítására fókuszál, amelyet a hallgatók általában tematikus szó- és kifejezésjegyzékek formájában tanulnak meg. Bár az autentikus ókori források olvasása hatékonyan kontextualizálja a terminológiai és etimológiai tudást, az ilyen típusú bilingvis (görög–latin) tananyagok didaktikai előkészítése rendkívül időigényes feladat a nyelvtanárok számára. Előadásom egy „Az orvosi szaknyelv görög–latin alapjai: orvosi szakszövegek olvasása” című egyetemi fakultatív kurzuson alkalmazott tananyagfejlesztési jó gyakorlatot mutat be. A tanórai elemzés alapjául egy késő antik orvosi szöveg, Helvius Vindicianus Epistula ad Pentadium nepotem (’Levél Pentadius unokaöcsémhez’), valamint annak a pszeudohippokratészi görög eredetije szolgált. A párhuzamos szövegkorpusz összeállításában és annak tantermi feldolgozásához szükséges szójegyzék elkészítésében a mesterséges intelligencia nyújtott technológiai segítséget. A hallgatók a közös fordítási feladatok során nemcsak az orvosi terminológia történeti kialakulását és fejlődését, hanem a szaknyelvi névadás és szóalkotás logikáját is jobban megismerhették. A kurzus tapasztalatai rávilágítanak a (szaknyelv)oktató változó szerepére az MI korában: míg a technológia jelentősen felgyorsítja a tananyagok generálását, az oktató feladata egyre inkább a tanulásszervezésre és a kritikai gondolkodás elősegítésére helyeződik át, elmélyítve ezzel a hallgatók tudását.
Kulcsszavak: orvosi szaknyelv, párhuzamos szövegolvasás, kultúraközvetítés, tananyagfejlesztés, mesterséges intelligencia

Hardiné Magyar Tamara
Széchenyi István Egyetem
Nyelvoktatási és Nyelvvizsga Osztály

Állatok megnevezése a vallás nyelvhasználatában

A vallás nyelvében az állatnevek megfigyelése új nyelvészeti, nyelvhasználati kihívásként manifesztálódik. Az állatok nevei nem csupán a Szentírásban, egyes felekezetek tankönyvi szövegeiben, teológiai szövegekben olvashatók; hanem a vallási sajtóban, a vallást gyakorlók nyelvhasználatában is felbukkanhatnak. Az előadás a vallási nyelvhasználatban helyet kapó írott szövegek és szóbeliüzenetek lexiko-szemantikai, szintaktikai és pragmatikai megfigyeléseire is sort kerít; egyúttal az egyes, állatneveket közlő lexikai elemek szövegkörnyezetét, a nyelvi elemeket tartalmazó szószerkezeteket is bemutatja a már említett nyelvészeti elemzések és a felekezeti jellemzők figyelembe vételével.
Kulcsszavak: állatnevek a vallás nyelvhasználatában, egyházfői kinyilatkoztatások, lexikai és szószemantikai vizsgálódás, pragmatikai megfigyelés, az állatok szerepe a vallási nyelvhasználatban

Jámbor Emőke
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Idegen Nyelvi Központ
A filmvetítésen túl – kultúraközvetítés a magyar mint idegen nyelv oktatásban

A külföldi magyar mint idegen nyelv szakos hallgatók számára a magyar kultúra – mind a hétköznapi, mind a magas kultúra – közvetítésének egyik hatékony eszköze a film. Ugyanakkor felmerül a kérdés, hogy elegendő-e csupán levetíteni egy alkotást, és a diákokra bízni annak értelmezését a meglévő háttérismereteik alapján. A válasz egyértelműen, nem. Ahhoz, hogy egy film valóban a kulturális közvetítés eszközévé váljon, tudatos előkészítésre és feldolgozásra van szükség.

Előadásomban azt vizsgálom, milyen módszerekkel segíthetjük elő, hogy egy-egy – akár ikonikus, akár kevésbé ismert – magyar film minél több kulturális információt közvetítsen a külföldi hallgatók számára. Bemutatom, milyen háttérmunka és feldolgozási folyamat előzi meg a vetítéseket, valamint azt is, hogy milyen módszerekkel lehet a kulturális tartalmak mellett a filmek nyelvi sajátosságait is hatékonyan feldolgozni. A Barcelonai Egyetemen működő Magyar Lektorátuson az elmúlt négy év során számos magyar filmet vetítettünk le a magyar mint idegen nyelvet tanuló hallgatók számára. Az előadás ezekből a tapasztalatokból kiindulva mutat be jó gyakorlatokat, elsősorban a kultúra, de a nyelvi elemek közvetítésének szempontjából is.
Kulcsszavak: kultúraközvetítés, filmvetítés, kulturális tartalmak, pedagógiai háttérmunka, magyar mint idegen nyelv.

Király Krisztina
Eszterházy Károly Katolikus Egyetem
Idegennyelvi Képző és Szolgáltató Központ
Motivation, Foreign Language Anxiety and Immersion in Learning Hungarian as a Foreign Language

As with other languages, successful learning of Hungarian as a foreign language is influenced by a number of factors, including linguistic competence as well as motivational, affective, and environmental factors. The present study aims to explore these constructs among international students learning Hungarian in the context of summer university programmes. It also considers the role of language immersion and the various forms of learning in the process of language acquisition. The study draws on theories of foreign language anxiety and L2 motivation, linking language learning motivation to learners' future selves, perceived expectations, and actual learning experiences. The questionnaire-based study was conducted in the summers of 2025 and 2026 among participants in the Hungarian Language and Culture Summer University at Eszterházy Károly Catholic University (n=23; 2025: n=11; 2026: n=12). In addition to motivation, learning frequency and methods, speaking confidence, the learning environment, immersion, perceptions of different task types, and the use of artificial intelligence, the questionnaire also explored the role of culture in language learning.

The results indicate a high level of learning motivation (M=3.74 on a four-point scale), while participants' confidence in using Hungarian was considerably lower (M=1.91). Participants in the 2026 cohort reported higher levels of anxiety related to oral communication (M=2.67) than those in the 2025 cohort (M=1.73). The predominant emotions associated with learning Hungarian were curiosity and excitement, although frustration and anxiety were also reported. Therefore, high motivation does not necessarily equate to greater confidence in target-language communication. The language environment also appears to play a significant role.

The perceived contribution of an immersive environment to language development was rated highly (M=3.64), and the findings suggest that exposure to a target-language environment may contribute to reducing anxiety and increasing willingness to communicate (M=3.32). Combining these approaches highlights the role of affective factors, supportive environments, and authentic linguistic and cultural experiences in immersive language learning.
Keywords: foreign language anxiety, Hungarian as a foreign language, immersion, language learning environment, language learning motivation

Korina Kitti Gulyás[1] – Csilla Keresztes[2]
[1]Békés Megyei Központi Kórház, Békéscsaba
[2]Szegedi Tudományegyetem
Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Kar
Orvosi Szaknyelvi Kommunikációs és Fordítóképző Csoport
Challenges in healthcare communication with culturally diverse patients: an international review

Cultural barriers have become significant challenges in healthcare settings due to increasing globalization. Effective doctor–patient communication is crucial for delivering high quality care; however, when patients and healthcare professionals do not share the same cultural background, the quality of care provided to diverse patients can be negatively affected. People with cultural backgrounds different from that of the host country are more likely to receive lower quality health care, and they are less likely to get the correct diagnosis, to adhere to the prescribed treatments, or to make follow-up appointments.
The aim of this presentation is to review international and Hungarian academic literature on cultural challenges in healthcare settings and to identify various ways to address them. A total of 31 studies was analyzed, which investigate various methods designed to reduce cultural disparities. The findings suggest that the use of professional medical interpreters implementing cultural competence training into the medical curriculum and policy-level interventions is effective in improving doctor–patient communication, which may result in better patient satisfaction and outcomes.
Keywords: cross-cultural medicine, cultural competence, culturally sensitive communication, doctor–patient communication, intercultural communication

Kruták Anita – Hajdú Attila
Szegedi Tudományegyetem
Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Kar
Orvosi Szaknyelvi Kommunikációs és Fordítóképző Csoport
Élményalapú orvostörténet: rendhagyó szaknyelvi órák a Kutatók Éjszakáján

A Szegedi Tudományegyetem Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Kar Orvosi Szaknyelvi Kommunikációs és Fordítóképző Csoportjának oktatási palettáján a latin orvosi terminológia mellett egyre nagyobb hangsúlyt kapnak az orvostörténeti tematikájú kurzusok. Jelen előadásunk a Kutatók Éjszakája keretében megvalósított szaknyelvi és orvostörténeti programokba nyújt betekintést. Az előadások általános felépítésének, céljainak és koncepciójának ismertetése után két konkrét eseményt mutatunk be részletesebben: egyrészt az ókori görög és római kenyérkultúrát megelevenítő, kóstolóval egybekötött foglalkozást, amely az árpa, a búzalisztek és a kovász kultúrtörténetén túl korabeli orvosi szövegekre támaszkodva a humorálpatológiai hatásokra és a kenyér terápiás alkalmazására is kitér; másrészt a középkori járványokat középpontba állító előadást, amely az írott források, tárgyi emlékek és a vizuális kultúra segítségével mutatja be a járványokról alkotott korabeli elképzeléseket, valamint a gyógyítás korabeli módszereit. Összegzésként rávilágítunk arra, hogy a forrásközpontú, az érzékszerveket is bevonó élménypedagógia miként képes felkelteni az érdeklődést az orvostörténeti kutatások és a klasszikus nyelveken alapuló orvosi szaknyelv iránt.
Kulcsszavak: orvostörténet, latin orvosi terminológia, élménypedagógia, Kutatók Éjszakája, szaknyelvoktatás

Lesznyák Márta[1] -- Sermann Eszter[2]
[1]: Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
Angoltanár-képző és Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék
[2]: Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
Olasz Nyelvi és Irodalmi Tanszék

Felelős AI-használat a hétköznapi életben és a szakmai munkában. Egy egyetemi kurzus tapasztalatai

A közelmúltban végzett kutatások (pl. Jiménez-Crespo 2024; Nurminen 2025) azt mutatják, hogy a különböző területeken dolgozó szakemberek (pl. jogászok, orvosok, kutatók) fordítás és szövegalkotás céljára egyre gyakrabban használnak AI-eszközöket anélkül, hogy professzionális fordítók szolgáltatásait vennék igénybe.

Mivel ez a tendencia várhatóan a jövőben is folytatódik, a fordítóképzés új feladata lehet, hogy felkészítse a leendő diplomásokat a gépi fordítás és a mesterséges intelligencia hatékony és tudatos használatára. Ez a célja annak a szabadon választható kurzusnak, amelyet a 2026/2027-es tanév őszi félévében negyedik alkalommal hirdettünk meg a Szegedi Tudományegyetem nem fordító szakos hallgatóinak. A szemináriumok során, rövid elméleti bevezetőt követően, a hallgatók elsősorban gyakorlati feladatokat kapnak, hogy jártasságot szerezzenek a neurális gépi fordítómotorokkal és a mesterséges intelligencia különböző alkalmazásaival létrehozott szövegek hibáinak felismerésében. A feladatok között, egyebek mellett, hibafelismerés és -keresés, elő- és utószerkesztés, a mesterséges intelligenciával támogatott szövegalkotás, valamint terminológiai munka szerepel. Előadásunkban bemutatjuk a kurzus során alkalmazott feladattípusokat és módszereket, majd röviden beszámolunk egy kismintás empirikus kutatás eredményeiről, amelynek során azt vizsgáltuk, hogyan befolyásolta a kurzus a nem fordító szakos hallgatók gépi fordítással és generatív mesterséges intelligenciával kapcsolatos attitűdjeit. Úgy véljük, hogy az ilyen jellegű kurzusoknak kiemelt helye van a felsőoktatásban, mivel hozzájárulnak a nem fordító szakos hallgatók tudatosabb digitáliseszköz-használatához.

Kulcsszavak: gépi fordítás, generatív mesterséges intelligencia, fordítóképzés, digitáliseszköz-használat, felsőoktatás

Mali Izabella[1] – Daniel Dejica[2]
[1]: Temesvári Nyugati Egyetem (West University of Timisoara)
[2]: Temesvári „Politehnica" Tudományegyetem (Politehnica University Timisoara)
Teaching Website Localization in Romania

In the context of increasing digitalization and global communication, website localization has become a key area at the intersection of translation, culture, and technology. While previous research has primarily focused on conceptual frameworks and technological developments, there remains a lack of empirical insight into how localization is currently taught in higher education. This study addresses this gap by investigating localization teaching practices from the perspective of university lecturers, with a focus on linguistic, cultural, and technological competences. Drawing on questionnaire data collected from ten lecturers involved in localization education in Romania, the research examines course content, pedagogical approaches, perceived challenges, and the integration of CAT tools and artificial intelligence. The findings indicate a strong conceptual alignment with multidimensional competence models, but also reveal inconsistencies in technological integration and a lack of institutional support. Based on the results, the study proposes a multidimensional model of localization competence, integrating linguistic, cultural, and technological components within a broader pedagogical and institutional framework. The article contributes to advancing localization pedagogy by providing empirical evidence and supporting the development of more coherent and practice-oriented training models.
Keywords: CAT tools and AI; intercultural; communication localization competence; translation pedagogy; website localization

Marádi Krisztina
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar
Francia Tanszék
A szakfordítás, mint a tudás- és a kulturális transzfer eszköze

A fordítástudományban régóta elfogadott tény, hogy a kulturális komponens figyelembevétele megkerülhetetlen a nyelvi közvetítésben, hiszen a fordítás vagy tolmácsolás során a nyelvek különbözőségén túl a mögöttes kultúrák eltéréseit is figyelembe kell venni. A kulturális transzfer szerepe azonban elsődlegesen a műfordításhoz köthető, ahol a nyelvi elemek konnotációja, kulturális terheltsége sokkal erőteljesebb, mint a szakterminusok esetében. A szaktudomány azonban „a maga nyelvével, tradícióival, szociabilitásával kulturális konstrukció, s a különböző szaktudományok közötti transzfereket például arra nézve lehet tanulmányozni, hogyan, milyen körülmények között kerül át egy fogalom az egyik tudományból a másikba, s ezek a transzpozíciók milyen újrainterpretálásoknak adnak helyet. Jól látható, hogy ezek a folyamatok a nemzetek közötti kulturális transzferek logikáját követik". [M. Werner, 2002] A szakfordításra tehát nem csak, mint a tudástranszfer egyik eszközére kell tekintenünk, különösen akkor, ha az adott szakterület nem csupán szakterminusokban, hanem reáliákban is gazdag, mint például a gasztronómia. A konyhaművészet egy sajátos terület, amelynek tartalmi és technológiai rendszerét a franciák dolgozták ki évszázadok alatt, és a szakterminusok között a mai napig rengeteg francia eredetűt találunk: blansírozás, szotírozás, bardírozás, filézés, glasszírozás, konfitálás stb. Meglepő módon azonban a konyhaművészet

nagy, meghatározó összefoglaló műveit (La Varenne, Escoffier, …) sosem fordították le magyarra, így a terminusok gyakran másodkézből, nyelvileg és tartalmilag torzulva kerültek be a magyar nyelvbe, mint például a fines herbes – finzerv; macédoine – francia saláta. A szakácsművészet mint önálló szakterület nem pusztán a technológiai ismereteket, a munkafolyamatokat öleli fel, hanem az évszázadok alatt felhalmozódott kulturális tudásanyagot is közvetíti, például azt, hogy honnan ered a Béchamel-, Mornay-mártás, vagy a Duxelles elnevezés. Így mind a szakfordítás, mind a szakképzés során elengedhetetlen ezek ismerete is. Előadásomban a konyhatechnológiai szaknyelv kulturális transzfer szerepét mutatom be konkrét példákon keresztül, illetve a kulturális háttérismeretek hiánya okozta nyelvi és tartalmi torzulásokat francia-magyar viszonylatban.

Kulcsszavak: szakfordítás, tudástranszfer, kultúraközvetítés, reáliák, francia gasztronómia

Marthy Annamária[1] – Csenki-Bózsó Réka[2] – Sinkovits Balázs[3]
[1]: Semmelweis Egyetem
Szaknyelvi Intézet
[2]: Szegedi Tudományegyetem
Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Kar
Orvosi Szaknyelvi Kommunikációs és Fordítóképző Csoport
[3]: Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
Magyar Nyelvészeti Tanszék

Automatizált elemzés és emberi értelmezés: személydeixis az egészségügyi kommunikációban

A személydeixis az egészségügyi kommunikációban nem pusztán grammatikai jelenség, hanem a résztvevői szerepek, a felelősségi viszonyok és az orvos–beteg kapcsolat nyelvi megjelenítésének egyik eszköze. Kutatásunk célja annak feltárása, hogy magyar nyelvű beleegyező nyilatkozatokban milyen igei formák és szerkezetek teszik explicitté, illetve implicit módon hozzáférhetővé az egészségügyi ellátó jelenlétét. A vizsgálat korpuszát egy magyarországi klinika öt-hat szakterületéről származó 20 beleegyező nyilatkozat alkotja, összesen 8744 szó terjedelemben. A korpusznyelvészeti elemzést Sketch Engine segítségével végeztük, az automatikusan előállított adatokat azonban minden esetben manuálisan ellenőriztük. A 283 vizsgált igei alak egyharmad részében azonosítottunk az egészségügyi ellátóhoz kapcsolható cselekvést vagy folyamatot. E csoport valamivel több mint felében többes szám első személyű forma jelent meg, ugyanakkor számottevőek voltak a harmadik személyű (E/3, T/3) alakok. Megtalálhatók voltak azok a személytelen konstrukciók is, amelyek az ellátói ágenst nyelvileg háttérbe szorítják.

Az eredmények egyúttal arra is rámutatnak, hogy az automatizált nyelvi elemzés és a mesterségesintelligencia-alapú eszközök térnyerése nem csökkenti az oktató-kutató szerepének jelentőségét. Az emberi szakértelem továbbra is nélkülözhetetlen az adatok megbízható értelmezéséhez, valamint a nyelvi, pragmatikai és szakmai kontextus együttes figyelembevételéhez.

Kulcsszavak: személydeixis; egészségügyi szaknyelv; beleegyező nyilatkozat; korpusznyelvészet; egészségügyi kommunikáció

Nagyné Csák Éva – Baloghné Petkevics Olga
Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem,
Idegennyelvi és Nyelvvizsgaközpont
Több mint nyelvóra: az intenzív heti szaknyelvi kurzusok szerepe az integrált kompetenciafejlesztésben

A felsőoktatási szaknyelvoktatás szabályozási és intézményi környezetének átalakulása új képzési formák és módszertani megoldások kialakítását tette szükségessé. A Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem megújult szaknyelvoktatási portfóliójában ezért a hagyományos szemeszteres kurzusok mellett intenzív heti szaknyelvi képzések is helyet kaptak. A tanulmány két német nyelvű intenzív kurzus, a "Nachhaltige Spitzengastronomie" és a "Psychologie des Konsums" hallgatói fogadtatását vizsgálja. A kutatás empirikus alapját 62, közvetlenül a kurzusok befejezése után készült hallgatói reflexió képezi, amelyek kvalitatív tartalomelemzéssel kerültek feldolgozásra. A vizsgálat arra irányul, hogy a résztvevők milyen nyelvi, szakmai és transzverzális tanulási eredményeket tulajdonítanak a kurzusoknak, mely kurzuselemeket kapcsolják ezekhez, valamint milyen attitűd- és szemléletváltozásról számolnak be. Az eredmények szerint a szakmai és a transzverzális hozadékok hangsúlyosabban jelennek meg, mint az explicit nyelvi fejlődés. Különösen az együttműködés, a kooperatív tanulás, az interperszonális kommunikáció, az önszabályozás, valamint a szakmai ismeretek gyakorlati alkalmazása emelkedik ki. A reflexiók azt mutatják, hogy az intenzív heti szaknyelvi kurzusok olyan cselekvésorientált tanulási környezetet teremthetnek, amelyben a nyelvi, szakmai és transzverzális kompetenciák integrált fejlesztése valósulhat meg.
Kulcsszavak: szaknyelvoktatás; intenzív heti kurzus; transzverzális kompetenciák; integrált kompetenciafejlesztés; hallgatói reflexió

Németh Anikó
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Idegen Nyelvi Központ
A dialógustolmácsok attitűdje és megküzdési stratégiái a vállalati kommunikációban. Kérdőíves kutatás a kihívást jelentő tolmácsolási helyzetekről.

A vállalatok nemzetköziesedése és a munkavállalói mobilitás erősödése nyomán a többnyelvű, interperszonális kommunikáció a vállalati működés szerves és egyre meghatározóbb elemévé vált. A vállalati környezetben alkalmazott dialógustolmácsok tevékenysége ugyanakkor sajátos kommunikációs és érzelmi kihívásokkal jár. A tolmácsnak különböző nyelvi, kulturális, szakmai és szervezeti elvárások között kell közvetítenie, miközben gyakran hierarchikusan strukturált kommunikációs helyzetekben, magas felelősség- és teljesítményelvárás mellett dolgozik. Az előadás egy kérdőíves kutatás eredményeire támaszkodva vizsgálja a vállalatok külső és belső kommunikációjában részt vevő dialógustolmácsok attitűdjeit, valamint az általuk alkalmazott megküzdési stratégiákat. A kutatás középpontjában azok a tolmácsolási szituációk állnak, amelyeket a résztvevők különösen megterhelőnek, bizonytalannak vagy konfliktusosnak ítélnek. A vizsgálat kitér többek között a kommunikációs partnerek közötti aszimmetrikus hatalmi viszonyokra, az érzelmileg megterhelő kommunikációs helyzetekre, valamint az időnyomás és a kiszámíthatatlan kommunikációs körülmények hatására.

A kérdőíves vizsgálat emellett feltárja, hogy a tolmácsok milyen egyéni és szakmai stratégiákat alkalmaznak a stressz kezelésére, a kommunikációs konfliktusok feloldására és a tolmácsolási teljesítmény fenntartására. Az eredmények várhatóan hozzájárulnak a vállalati dialógustolmácsolás sajátosságainak árnyaltabb megértéséhez, különös tekintettel a tolmácsok szakmai attitűdje és pszichés terhelése közötti összefüggésekre. A kutatás gyakorlati relevanciáját az adja, hogy eredményei a tolmácsképzés, a szakmai felkészítés és a vállalati kommunikációs gyakorlat fejlesztéséhez egyaránt hasznosítható szempontokat kínálhatnak.
Kulcsszavak: dialógustolmácsolás, vállalati kommunikáció, tolmácsattitűd, megküzdési stratégiák, pszichés terhelés

Nyári Izabella
Bécsi Egyetem
Fordítástudományi Központ

Közösségi tolmácsolás valósághű helyzetekben – Egy osztrák interdiszciplináris szimuláció tapasztalatai

A közösségi tolmácsolás, illetve általában a tolmácsoktatás egyik legnagyobb megoldandó kihívása, hogy a hallgatók autentikus szövegekkel és életszerű kommunikációs helyzetekben gyakorolhassanak. A valós környezet szimulációja ezért a hazai és külföldi tolmácsképzésben egyaránt alkalmazott oktatási módszer: az ilyen szerepjátékok fejlesztik a tolmácsoláshoz szükséges kompetenciákat, miközben lehetőséget teremtenek a váratlan helyzetek kezelésének, a problémamegoldásnak és a stresszkezelésnek a gyakorlására. Az esettanulmány a Bécsi Egyetem Fordítástudományi Központja és Szociológia Tanszéke közötti, 2026 májusában megvalósult szimulációt mutatja be, amely egy féléves, többnyelvű szociológiai kutatásokat és interjútechnikákat középpontba állító gyakorlat kvázi záróalkalmaként valósult meg. A didaktikai együttműködést a két intézmény egy többéves kutatása ösztönözte, amely rámutatott a többnyelvű, tolmácsolással támogatott kutatások sajátos kompetenciaigényeire mind a szociológusok, mint a tolmácsok részéről. Az esettanulmány a szimuláció előkészítésének és lebonyolításának tapasztalataira, valamint a tolmácshallgatók és az oktató benyomásaira fókuszál. A rövid kérdőíves felmérés eredményei szerint a tolmácshallgatók számára elsősorban a szokatlan helyzetek és a hiányos információk jelentettek kihívást a felkészülés során. Bár a terminológiai nehézségek kevésbé voltak meghatározóak, a részletgazdag tolmácsolás és az olyan megoldások és etikai kérdések, mint a visszakérdezés vagy a pontosítás, egyértelmű kihívást jelentettek.
Kulcsszavak: közösségi tolmácsolás, tolmácsképzés, didaktikai szimuláció, többnyelvű kutatás és tolmácsolás, interdiszciplináris oktatás

P. Márkus Katalin[1]– Dringó-Horváth Ida[2]
[1]: Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
Anglisztika Intézet
Angol Nyelvészeti Tanszék
Selye János Egyetem
Tanárképző Kar
Angol Nyelv és Irodalom Tanszék
[2]: Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
Oktatásinformatikai Továbbképző Központ
IKT Kutatóközpont (Rektori Hivatal)

A referenciaforrások használatának változásai német és angol szakot végzettek körében: szótárak és mesterséges intelligencia egy longitudinális kutatás tükrében

Az előadás a referenciaforrások használatának változásait vizsgálja angol és német szakos hallgatók körében egy longitudinális kutatás (2020, 2023, 2026) eredményei alapján. A kutatás célja annak feltárása, hogy miként alakulnak a szótárhasználati szokások, attitűdök és stratégiák a digitális és mesterséges intelligencián alapuló eszközök térnyerésével. Az adatok kérdőíves felmérésekből és interjúkból származnak, így lehetővé teszik mind a tendenciák, mind az egyéni tapasztalatok feltárását. Eredményeink azt mutatják, hogy a hagyományos szótárak szerepe fokozatosan csökken, miközben a digitális források és az AI-alapú eszközök (pl. gépi fordítók, chatbotok) egyre nagyobb jelentőséggel bírnak.
A hallgatók elsősorban a gyorsaságot és a könnyű hozzáférhetőséget részesítik előnyben, ugyanakkor a fejlettebb szótári funkciók kihasználása továbbra is korlátozott. A vizsgálat megerősíti, hogy a szótárhasználati készségek nagy része informális módon, autodidakta úton alakul ki. A kutatás rámutat arra, hogy a hibrid referencia-környezetben a tudatos és hatékony forráshasználat fejlesztése kulcsfontosságú feladat marad a felsőoktatásban. Ennek érdekében szükséges a szótárdidaktika fejlesztése, illetve a hagyományos és MI-alapú eszközök kritikus és stratégiai használatának integrálása a tanárképzésbe, valamint a nyelvoktatásba.
Kulcsszavak: szótárhasználat, mesterséges intelligencia, longitudinális kutatás, digitális referenciaforrások, szótárdidaktika

Robin Lee Nagano
Miskolci Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
Modern Filológiai Intézet
Alkalmazott Nyelvészeti és Fordítástudományi Tanszék

Do author-designed and AI-generated highlights differ?

Writing highlights can be a challenge for authors publishing their research. Highlights are 3-5 bullet points describing a study, found on the website of some journals. The primary objective of this study is to compare features of highlights written by humans and generated by AI. This builds on a pilot study in which a small corpus of highlights across three disciplines showed a considerable amount of variation among disciplines and even by journal for features such as number of characters, use of personal pronouns or inanimate subjects, voice and tense, and the use of acronyms. Here, highlights are collected from articles published in the October 2022 issue of English for Specific Purposes (Elsevier), before ChatGPT was made public, and thus presumed to have been written by the author(s). ChatGPT (free version) was provided with the article's title, abstract, keywords, and conclusion section, and prompted based on the earlier findings. The presentation compares features for the author-designed and AI-generated highlights. Based on this, the usefulness of GenAI as part of the process of designing highlights for academic journal articles is discussed.
Keywords: English for Academic Purposes, journal articles, highlights, AI-generated texts, discourse analysis

Skadra Margit – Keresztes Csilla
Szegedi Tudományegyetem
Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Kar
Orvosi Szaknyelvi Kommunikációs és Fordítóképző Csoport
Diagnózis: szabadulás – de csak német nyelvtudással! Játékos szaknyelvoktatás egy orvosi tematikájú szabadulószobában

Az idegennyelv-oktatásban egyre nagyobb szerepet kapnak az élményalapú, gamifikációra épülő módszerek, amelyek a tanulók aktív részvételén, együttműködésén és problémamegoldó készségén alapulnak. Az előadás egy orvosi tematikájú német szaknyelvi szabadulószoba koncepcióját és megvalósítását mutatja be, amely a Szegedi Tudományegyetem Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Karának Kutatók Éjszakája programjának keretében, az Orvosi Szaknyelvi Kommunikációs és Fordítóképző Csoport szervezésében valósul meg. A résztvevők a szabadulószoba élményét idéző, interaktív és motiváló tanulási környezetben egy fiktív orvosi eseten dolgoznak, amely során nyelvi feladványokat, rejtvényeket és logikai feladatokat kell megoldaniuk. A program minimum középfokú német nyelvtudásra épül, ugyanakkor előzetes orvosi szaknyelvi ismeretet nem feltételez. A csapatmunka, a kommunikáció és a kreatív gondolkodás egyaránt nélkülözhetetlen a feladatok sikeres megoldásához. Az előadás bemutatja a program pedagógiai céljait, a feladatok felépítését, a szervezési tapasztalatokat és nehézségeket, valamint rámutat arra, hogy a szabadulószoba mint oktatási módszer miként járulhat hozzá a nyelvi kompetenciák fejlesztéséhez, a tanulói motiváció növeléséhez és a szaknyelvi oktatás élményszerűbbé tételéhez.*Kulcsszavak: élményalapú tanulás, gamifikáció, kooperatív tanulás, orvosi szaknyelv, nyelvi szabadulószoba*

Sólyom Réka
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
Magyar Nyelvtudományi Tanszék
Az MI-tudatosság közvetítése az egyetemi oktatói munka során

Az előadás az egyetemi oktatói és hallgatói MI-használathoz kapcsolódó tudatosság és felelősség kérdéskörében mutat be átgondolandó kérdéseket és jógyakorlatokat. Közismert, hogy az egyetemi MI-szabályzatok és -útmutatók (vö. pl. https://portal.kre.hu/index.php/component/tags/tag/mi-utmutato.html) nagy segítséget adnak mind az oktatók, mind a hallgatók számára a megfelelő MI-használatra és a pontos hivatkozások elkészítésére. Fontos ugyanakkor, hogy a kurzustervezéskor, majd félévkezdéskor az egyes előadásokon és szemináriumokon is megadjuk és ismertessük a szabályokat, tisztázandó az elvárásokat és a kötelezettségeket. A hallgatókat természetesen érdekli a mesterségesintelligencia-használat, sok esetben azonban tapasztalatlanok és tanácstalanok a lehetőségek (vö. Rajki–T. Nagy–Dringó-Horváth 2024) és az etikai kérdések terén. Lehetséges problémaként merül fel a nem szándékos plagizálás, a hivatkozások pontatlansága, valamint a nem megengedett eszközök használata. Fontos ezért a hallgatói tájékoztatás és az inklúzió elősegítése, úgymint a lehetséges és a tiltott MI-használat bemutatása, a különféle használható funkciók (pl. szakirodalom-keresés, képgenerálás, adatvizualizáció) és lehetőségek megadása. Hasznos a korábbi tapasztalatok (pl. hibaelemzés vagy esetbemutatás), a megengedett eszközök (pl. Research Rabbit, Dall-E, Microsoft Copilot) és a jógyakorlatok bemutatása (vö. Sólyom, megjelenőben). Az előadás ezekre a

jelenségekre mutat be példákat az előadó által bölcsészkaron tartott kurzusok (például stilisztika, retorika, jelentéstan) és szakdolgozatok vonatkozásában.

Kulcsszavak: inklúzió, jógyakorlat, kurzustervezés, MI-használat, MI-szabályzat

Soós Adrienn
Pécsi Tudományegyetem
Egészségtudományi Kar
Egészségtudományi Doktori Iskola, Pécs
A mesterséges intelligencia mint oktatási és ismeretterjesztési eszköz: a szaknyelvoktatástól a közösségi médiáig

Az egészségügyi terminológia oktatása kihívás elé állítja az oktatót: rövid idő alatt kell latin és görög eredetű szaknyelvi alapokat átadni olyan hallgatóknak, akik előzetes latin nyelvi ismeretek nélkül kezdik meg tanulmányaikat. Az előadás egy, a Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Karán, blended learning környezetben kialakított, AI-eszközökre épülő oktatási jógyakorlatot mutat be, különös tekintettel az oktatói munka támogatására és a tananyagfejlesztésre. A bemutatott oktatási gyakorlatban a ChatGPT, a Claude és a Gemini Notebook egymást kiegészítő szerepet tölt be: az önellenőrző tesztek és feladatok, az alternatív magyarázatok és szemléltetőanyagok, a szakmai-etimológiai források felkutatása, valamint a kiegészítő tartalmak összeállítása terén segítik az oktatói munkát. Konkrét példákon keresztül kerül bemutatásra, hogyan illeszthetők ezek az eszközök az oktatási folyamatba, és milyen szerepet kap az oktató az AI-tartalmak szakmai ellenőrzésében, válogatásában, szerkesztésében és pedagógiai adaptációjában. A jógyakorlat tapasztalatai azt szemléltetik, hogy az AI nem az oktatói szakértelmet váltja ki, hanem átalakítja az oktatói szerepet, a kritikus értékelés és szakmai validálás javára. Az előadás emellett röviden kitér arra, hogy hasonló MI-alapú eszközök az intézményes kereteken túl, a hétköznapi ismeretterjesztésben is alkalmazhatók: a szerző 2026 áprilisában elindított, VestigiaLatina elnevezésű közösségi média-oldalán mesterséges intelligenciával készített rövid videók mutatják be a magyar szavak latin eredetét a széles nyilvánosság számára. A közösségi médiában való megjelenés az oktatói szerep további kiterjesztését jelenti: az oktató a tanórai tudásközvetítés mellett szélesebb közönség számára is szakmailag ellenőrzött, ismeretterjesztő tartalmak létrehozójává válhat.
A bemutatott jógyakorlatok összességében arra világítanak rá, hogy az AI korában az oktató szerepe a tudás közvetlen előállítása mellett egyre inkább a tartalmak szakmai validálására, szerkesztésére, kontextusba helyezésére és célcsoporthoz igazítására is kiterjed.
Kulcsszavak: mesterséges intelligencia, egészségügyi terminológia, blended learning, közösségi média, szaknyelvoktatás

Stötzer Andrea
Szegedi Tudományegyetem
Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Kar
Orvosi Szaknyelvi Kommunikációs és Fordítóképző Csoport
A szaknyelvoktatói szerep hallgatói perspektívából: elvárások és új kihívások

Az angol orvosi szaknyelv oktatása sajátos pedagógiai környezet: a szaknyelvtanárnak egyszerre kell nyelvpedagógiai, szaknyelvi és bizonyos mértékig orvosszakmai tartalmi elvárásoknak megfelelnie, miközben heterogén nyelvtudású és eltérő tanulási igényű

hallgatókat készít fel jövőbeli szakmai kommunikációs helyzetekre. A kutatásunk célja annak feltárása, hogy az orvostanhallgatók milyen elvárásokat fogalmaznak meg az angol orvosi szaknyelvet oktató tanáraikkal szemben. Az elemzés egy 2024 tavaszán, Magyarország négy orvostudományi karára kiterjedő kérdőíves motivációkutatás kvalitatív adatain alapul. A vizsgálatban 283 orvostanhallgató vett részt, akik legalább egy féléven keresztül tanultak angol orvosi szaknyelvet. Az előadás a szaknyelvtanárral kapcsolatos hallgatói elvárásokra vonatkozó nyitott kérdésre adott válaszok kvalitatív elemzésének eredményeit mutatja be. A hallgatói válaszok alapján az elvárások túlmutatnak a magas szintű nyelvi és szaknyelvi tudáson: hangsúlyosan jelenik meg a pedagógiai felkészültség, a releváns szakmai háttértudás, a differenciálás, a változatos módszertan és a támogató tanulási környezet igénye. Mivel az adatfelvétel a generatív mesterséges intelligencia széles körű alkalmazása előtt történt, az eredmények egyfajta „pre-AI" viszonyítási pontként is értelmezhetők. Az előadás ezért arra is kitér, hogy a hallgatói elvárások alapján mely tanári funkciók támogathatók mesterséges intelligenciával, és melyek azok, amelyek továbbra is alapvetően emberi és pedagógiai kompetenciákhoz kötődnek.

Kulcsszavak: angol orvosi szaknyelv; szaknyelvtanár; hallgatói elvárások; mesterséges intelligencia; tanári szerepek

Sturcz Zoltán
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Műszaki Pedagógia Tanszék

Jóvátételi gondolatok Barczafalvi Szabó Dávid tanár úrnak

Barczafalvi Szabó Dávid (1752-1828) tanár, író, műfordító, korai nyelvújító, lapszerkesztő, a Sárospataki Kollégium matematika – fizika professzora, több éven át a kollégium rektora. Műfordítói tevékenysége részeként 1787-ben lefordította J. M. Miller német szerző érzelmes regényét „Szigvart klastromi története" címmel, és a mű végét kiegészítette saját új szavai jegyzékével, magyarázatával. Az első magyar nyelvű hírlapnak, a Magyar Hírmondónak a szerkesztőjeként számtalan neológiai leleményét is közzé tette. Mindkét munka szóalkotásait túlzónak vélték tudós kortársai és az olvasóközönség is, ezért többen durván megtámadták, és a „legerőszakosabb", szó szerint a „legutálatosabb" nyelvújítónak ítélték. Tevékenységéhez hozzátartozik az is, hogy tantárgyaihoz saját maga írt tankönyvet „A tudományok magyarul" címmel. A feltárások szerint közel száz máig megmaradt és használt szava él. Így például mindennapi szavaink közül: belváros, külföld, láthatár, művész, társadalom, tanulmány stb. Több szakszó is neológiai alkotásai közé tartozik, mint: ábra, arány, felület, halmaz, szerkezet. Ennek ellenére a negatív megítélések és jelzők igazságtalan, sőt szakmaiatlan módon – a kortársaktól kezdve, az internetem át az MI-ig – mind a mai napig végigkísérik a „hírhedt nyelvújító" életrajzát. A visszaemlékezés munkásságára és annak elemzése némi jóvátételnek tekinthető a többnyire méltatlan megítélések ellensúlyozására.

Kulcsszavak: magyar nyelvűség, nyelvújítás, szóalkotás, tankönyvírás, szakmai terminusok

Szabó Csilla – Besznyák Rita
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Idegen Nyelvi Központ

Automatizált gépi tolmácsolás – szép új világ? Lehetőségek és korlátok egy nemzetközi kutatás fényében

Az elmúlt években a beszédfelismerő rendszerek és a mesterséges intelligencia fejlődésének köszönhetően sorra jelennek meg új technológiai megoldások a tolmácsolás terén. Ezek közé tartoznak a teljesen automatizált beszédfelismerő és -szintetizáló gépi fordító rendszerek, az ún. FAST (Fully Automatic Speech-to-Speech Translation; Pöchhacker, 2024) programok, amelyek – a szinkrontolmácsok munkáját leképezve és automatizálva – a forrásnyelvi beszéd elhangzásával párhuzamosan állítják elő annak célnyelvi változatát. Ezeknek a rendszereknek az alkalmazása izgalmas lehetőségeket kínál a konferenciatolmácsolásban, ugyanakkor komoly minőségi és etikai aggályokat is felvet. Az előadásban bemutatott kutatási projekt – a QUAIT – egy FAST-alapú gépi tolmácsolási rendszer teljesítményét, ezen belül pedig a tolmácsolás minőségét vizsgálja, amelyben ötvözi a „robottolmács" fordítási hibáinak elemzését és a felhasználói oldal értékelési szempontjait. A kutatás a zürichi ZHAW kezdeményezésére indult, és a BME Idegen Nyelvi Központja mellett további hat európai felsőoktatási intézmény (Köln, Bologna, Stockholm, Mons, Varsó, Oslo) tolmácsképzéssel foglalkozó kutatói működtek közre. A projektben részt vevő kutatók egy valós konferencián előadott angol nyelvű beszéd gépi tolmácsprogrammal generált változatait vizsgálták a hét célnyelven (francia, német, magyar, olasz, norvég, lengyel és svéd) egy előre rögzített kritériumrendszer alapján, kétlépcsős értékelési keretben (Fantinuoli–Prandi, 2021; Rütten, 2026). A gépi tolmácsolás minőségének értékelése és az eredmények elemzése jelenleg is zajlik a kutatásba bevont partnerintézményekben. Jelen előadás a kutatási projekt eddigi lépéseinek összegzését követően kitér a magyar célnyelvi output előzetes eredményeinek bemutatására is, szemléletes példákkal illusztrálva a gépi tolmácsolás korlátait és típushibáit, illetve a felmerülő minőségi aggályokat.

Kulcsszavak: szinkrontolmácsolás, gépi tolmácsolás, tolmácsolási minőség

Szénich Alexandra
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Idegen Nyelvi Központ

Mit tanulhatunk a modern önálló nyelvtanulási központoktól? - Az önálló nyelvtanulási központok fejlődése és szerepe a felsőoktatásban

Az önálló nyelvtanulási központok (Self-Access Language Centres – SALCs) az elmúlt évtizedekben jelentős fejlődésen mentek keresztül. Kezdetben az önálló nyelvtanulást a forrásokhoz való hozzáféréssel segítő központok mára komplex tanulási ökoszisztémákká alakultak, amelyek a tanulói autonómia, a közösségi tanulás és a személyre szabott tanulástámogatás fontos színterei. Az előadás célja, hogy rövid áttekintést nyújtson a SALC-ok fejlődéséről és bemutassa a modern önálló nyelvtanulási központok főbb jellemzőit. A kutatási kérdés arra irányul, hogy milyen jellemzők határozzák meg a mai SALC-okat, és milyen tanulságok vonhatók le a nemzetközi gyakorlatból a felsőoktatási nyelvtanulás támogatására vonatkozóan. A kutatás a nemzetközi szakirodalom feldolgozása mellett több külföldi önálló

nyelvtanulási központ nyilvánosan elérhető dokumentumainak és honlapjainak elemzésén alapul.
Az eredmények azt mutatják, hogy a modern SALC-okban nagyobb hangsúlyt kap a nyelvi tanácsadás, a hallgatói közösségek támogatása, a reflektív tanulás, a digitális tanulástámogatás, valamint a rugalmas tanulási környezet kialakítása. A központok a változó felsőoktatási környezethez alkalmazkodva bővítik funkcióikat, és a jövőben is fontos szerepet játszhatnak a tanulói autonómia, a közösségi tanulás és az innovatív tanulástámogatási formák fejlesztésében.
Kulcsszavak: önálló nyelvtanulási központ; Self-Access Learning Centre (SALC); tanulói autonómia; nyelvi tanácsadás, tanulási ökoszisztéma

Ugrai Viola
Bocskai István Református Oktatási Központ, Halásztelek
A mesterséges intelligencia alkalmazása a katonai szaknyelv elsajátításához az altiszti és tiszti képzésben

A hazai katonai szaknyelvoktatás és a STANAG 6001 nyelvvizsgákra történő felkészítés egyik állandó kihívása az időszerű, specifikus tananyagok fejlesztése. Többnyire az oktatókra hárul a feladat, hogy a hiteles hadtudományi forrásokat a hallgatók nyelvi szintjéhez igazítsák, miközben a harctéri kommunikáció tantermi szimulációja fizikai korlátokba ütközik. Előadásom célja annak felvázolása, hogyan kínál e problémákra kézzelfogható megoldást a mesterséges intelligencia az altiszti és tiszti képzésben. A bemutatott módszertan a hazai szaknyelvoktatás klasszikus mintáit és a zajterhelt információkeresést ötvözi a modern technológiával. Gyakorlati példákon keresztül demonstrálom, miként alakíthatunk át egy komplex NATO-parancsot differenciált szövegértési feladattá a különböző nyelvi modellek segítségével, illetve hogyan képesek a hanggenerátorok valósághű, katonai környezetnek megfelelő hanganyagokat létrehozni. Konkrét eszközként bemutatom a NotebookLM hanggeneráló megoldását a hallásértési feladatokhoz, valamint a DeepL Write-ot az íráskészség fejlesztéséhez és a hivatalos jelentésírás támogatására. A koncepció eredménye kettős: a technológia tudatos integrálása mérhetően lerövidíti a pedagógusok felkészülési idejét, míg a katonák egy kockázatmentes, de a „Train as you fight” elvet hűen követő környezetben sajátíthatják el a létfontosságú nyelvi rutinokat.
Kulcsszavak: katonai szaknyelv, mesterséges intelligencia, STANAG 6001, szakmódszertan, szövegadaptáció.

Ürmösné Simon Gabriella[1] – Kovács Éva[2]
[1]: Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Rendészettudományi Kar
Idegennyelvi és Szaknyelvi Lektorátus
[2]: Óbudai Egyetem
Biztonságtudományi Doktori Iskola
Milyen módszerek ösztönzik a kritikus infrastruktúra-védelmi, rendészeti és biztonságtechnikai mérnöki hallgatókat a szaknyelvi szemináriumokon?

Az előadás célja, hogy bemutassa a szakmai közönségnek azokat a legmotiválóbb módszertani megközelítéseket, amelyeket a rendészeti szaknyelvtanárok alkalmaznak a tantermi feladatok megvalósítása során. Hallgatóink a kritikus infrastruktúra-védelem, a biztonságtechnikai

mérnöki, a magánbiztonsági és a rendészeti szakmák speciális szegmensét képviselik. Ami ezeket a szakterületeket összeköti, az a technikailag gazdag munkakörnyezet, és az alapképzés során megszerzett elméleti ismeretek gyakorlati megvalósítása. Ezért elengedhetetlen, hogy folyamatosan nyomon kövessük az érintett szakmák legújabb irányait, miközben szintetizáljuk azokat, a tanulási környezetben alkalmazott legkorszerűbb oktatási metódusok változataival. Az előadás kitér a legújabb nyelvoktatási módszerek trendjeire, melyek segítségével a hallgatók dopaminszintje emelhető, s mellyel a nano tanulást is elősegítik (apró tananyagok adagolása, tekintettel a „Z" generáció alig 2 másodperces figyelemküszöbére). Kiemeljük az élethosszig tartó tanulást, a kognitív és a konceptuális képesség fejlődését a folyóírás használatával, a mesterséges intelligencia használatát a jegymegadás, a tesztek és a feladatsorok kialakításánál, a COBRA módszert, a tartalom alapú instrukciók metódusát.
Ezek a módszerek integrálják a tantárgy oktatását az oktatás nyelvével és egyben igazodnak a szaknyelvi angoloktatás elveihez is, mindamellett tanulóközpontúak, valamint elősegítik a kritikus gondolkodást. Az alkalmazott módszerek között található a könnyűzenei oktatás, cinemedukáció, a szabadulószoba, a mesterséges intelligencia használata, a mobil eszközzel elősegített oktatási módszerek (goosechase) továbbá a kiterjesztett valóság.
Kulcsszavak: biztonságtechnikai angol szaknyelv, nano tanulás, kiterjesztett valóság, „Z" generáció, COBRA

Valnerné Török Eszter – Farkas János
Debreceni Egyetem
Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Gazdasági Szaknyelvi Kommunikációs Központ

Hallgatói elégedettség vizsgálata komplex üzleti szaknyelvi vizsgára felkészítő egyetemi kurzusok tükrében

A nemzetközi szakirodalom áttekintése során megállapítható, hogy a hallgatói értékeléssel foglalkozó kutatások hangsúlya egyre inkább az elégedettség mérésére helyeződik át. A felsőoktatásban kiemelt fontosságú a gazdasági szaknyelv oktatása, különösen a munkaerőpiaci elvárások és a hatékony szakmai kommunikáció fényében. Jelen kutatás célja, hogy feltárja, mennyire elégedettek a Debreceni Egyetemen gazdasági szaknyelvet tanuló hallgatók egy komplex üzleti szaknyelvi vizsgára felkészítő kurzussal, és hogyan viszonyulnak a szaknyelvoktatás fontosságához a többi egyetemi tantárgyhoz képest. A vizsgálat fókuszában a kurzus tartalmi elemei, a vizsgakövetelményekkel való összhang, valamint a felkészítés hatékonysága áll. Az empirikus kutatás keretében anonim, Likert-skálát alkalmazó kérdőíves felmérés készült több, mint négyszáz gazdasági szaknyelvet tanuló hallgató körében. A kérdőív kiterjedt a szóbeli és írásbeli gyakorló feladatok hasznosságára, az oktatói visszajelzések minőségére, a hallgatói attitűdökre, az órai aktivitásra, a csoportmunka lehetőségeire, az oktatói munka színvonalára és a kurzus nehézségi szintjére. Az eredmények szerint a hallgatók 61%-a elégedett volt az üzleti szaknyelvoktatással, 63% megfelelőnek tartotta a kurzus tananyagát, míg 58% fontosabbnak ítélte a szaknyelvoktatást a többi egyetemi tárgyhoz képest. Ezek az eredmények arra utalnak, hogy a hallgatók többsége pozitívan viszonyul mind a kurzus tartalmi felépítéséhez, mind az oktatás minőségéhez. A kutatás eredményei hozzájárulhatnak az üzleti szaknyelvi vizsgára felkészítő kurzusok tartalmi és módszertani továbbfejlesztéséhez, valamint a hallgatói igényekhez igazodó szaknyelvoktatás eredményességéhez.
Kulcsszavak: üzleti szaknyelvoktatás, felsőoktatás, hallgatói elégedettség, komplex szaknyelvi vizsga, kurzusértékelés

Zoltán-János Kovacs[1], Daniel Dejica-Carțiș[2]
[1]: Partiumi Keresztény Egyetem
Bölcsészettudományi és Művészeti Kar
Nyelv- és Irodalomtudományi Tanszék
[2]: Politehnica University of Timisoara
Department of Communication and Foreign Languages

Bridging the Gap Between Student AI Use and Professional Post-Editing in Translator Education

The rapid development of artificial intelligence (AI) is reshaping professional translation. Can translation education keep up with its pace? This study explores the gap between translation students' use of AI and machine translation tools and the practices expected in the profession, focusing particularly on post-editing (PE). It draws on a qualitative survey of translation students at several Romanian universities, examining their technology use, views on AI and machine-assisted translation, familiarity with professional practices, and training needs. The findings show that students use AI frequently, but often rely on intuition rather than established professional methods when checking and assessing its output. This is especially evident in their approach to post-editing. Many are unfamiliar with PE standards and have limited awareness of the variety of skills needed to identify problems in machine-generated translations.
As a result, fluent-looking output can conceal semantic and terminological errors that students may miss. The findings show a need for translation curricula to integrate AI, post-editing, and quality assessment more systematically, pairing technological tools with informed human judgment.
Keywords: artificial intelligence; post-editing; translator training; translation quality assessment, qualitative research

Zsolnai Márton
Eszterházy Károly Katolikus Egyetem
Neveléstudományi Doktori Iskola

Értékközvetítés a litvániai magyar diaszpórában: bemutatkozik a hétvégi magyar „Gyerekklub"

Az előadásban a Litvániában élő magyar gyerekek számára szervezett hétvégi „Gyerekklub" foglalkozások működését és eddigi eredményeit szeretném bemutatni, különös tekintettel az érték- és kultúraközvetítésre. A magyar mint származásnyelv oktatása világszerte izgalmas feladatot és egybesn nagy kihívást jelent a hétvégi iskolák önkéntes pedagógusainak, akik jellemzően pedagógus végzettségű vagy pedagógiai vénával rendelkező szülők közül kerülnek ki. A Vilniusi Egyetem magyar vendégoktatójaként 2023 szeptemberében önkéntesként csatlakoztam a Litvániai Magyarok Báthory István Kulturális Szövetségéhez, amikor néhány lelkes szülő hozzákezdett a Gyerekklub megvalósításához. A kezdeményezésbe bekapcsolódva elkezdtem formális és informális eszközökkel felmérni a helyi magyarság és a gyerekek igényeit és szükségleteit, majd fokozatosan részt vállaltam a foglalkozások megtartásában is. A jellemzően 2-3 hetente szombat délelőttönként megrendezett találkozások alkalmával igyekszünk olyan programot és játékos feladatokat

összeállítani, ami lehetővé teszi, hogy a gyermekek biztonságos és támogató közegben, önfeledten játszva gyakorolhassák a magyar nyelvet. Az adott évszakhoz és jeles napokhoz kapcsolódó foglalkozások során a korosztályhoz igazodó, változatos feladatokkal készülünk, ahol a mozgás és a kézműveskedés mellett fontos szerepet kap a magyar nyelv és kultúra megismertetése és elmélyítése. Az előadásban összegzem az elmúlt 3 év során összegyűlt tapasztalatokat és eredményeket, majd kitérek az eddig felmerült kihívásokra és a közösség jövőbeli terveire is.

Kulcsszavak: magyar diaszpóra, magyar mint származásnyelv, külhoni magyar szervezetek, értékközvetítés, kultúratanítás